

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ASISTENT PEDAGOGA

*práce se žáky
spolupráce s učitelem
vztah učitel – asistent pedagoga
práce s rodinou*

(forum-media.cz)

Asistent pedagoga pracuje dle instrukcí učitele. Učitel je za vzdělávání žáků ve třídě zodpovědný.

AP může kontrolovat plnění úkolů, opakovat instrukce poskytnuté učitelem při výuce, může s žáky opakovat a procvičovat probranou látku. Výklad nové látky by měl být prováděn vždy učitelem.

Způsoby práce AP se žáky:

- AP pracuje skupinově se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), převážně ve třídě mezi ostatními spolužáky, v odůvodněných případech, je-li to v nejlepším zájmu žáků (zejména vyžaduje-li to bezpečnost a ochrana zdraví žáka), také mimo třídu.
- AP pracuje individuálně se žákem se speciálními vzdělávacími potřebami, převážně ve třídě mezi ostatními spolužáky, v odůvodněných případech, je-li to v nejlepším zájmu žáka (zejména vyžaduje-li to bezpečnost a ochrana zdraví žáka), také mimo třídu.
- AP pracuje také s ostatními žáky ve třídě (s žáky bez speciálních vzdělávacích potřeb). Není pravda, že AP je přidělen k žákovi (ačkoliv současný systém financování AP nás k této myšlence logicky navádí), naopak, AP je přidělen pedagogovi. Je tedy zcela na místě, pokud se v případě potřeby věnuje ostatním žákům ve třídě. Tím, že AP dle instrukcí učitele převezme práci se třídou, poskytne učiteli prostor, aby se mohl individuálně věnovat žákovi/žákům se speciálně vzdělávacími potřebami.
- AP se může věnovat také doučování a individuální práci se žáky se SVP po vyučování, je-li to třeba, a umožní-li to výše jeho pracovního úvazku“ (Palounková, Z. a kol. 2017).

Spolupráce s učitelem:

- Pokud učitel pracuje s celou třídou, asistent se podle jeho instrukcí věnuje žákovi/žákům se SVP.
- Pokud asistent pracuje podle instrukcí učitele s celou třídou (dohlíží na ní), učitel získává prostor pro individuální práci se žákem/žáky se SVP.
- Pokud asistent vykonává pomocné činnosti rozdává nebo vybírá sešity a učebnice, kontroluje zápisy do žakovských knížek, kontroluje plnění domácích úkolů apod., zajišťuje tím učiteli více času pro práci s žáky, zejména se žáky se SVP (Palounková a kol. 2017).

Základem pro efektivní vzdělávání je efektivní spolupráce mezi učitelem a asistentem. Velmi vhodný je přístup, kdy si učitel s asistentem vyměnili na chvíli své role, například při výtvarné, nebo hudební výchově. Na tvorbě hezkého vztahu mezi oběma aktéry se může také podílet spolupráce při přípravě materiálů na výuku, a výuky obecně. Při této činnosti dochází velmi přirozeně k předávání myšlenek, vlastních nápadů. Učitel sděluje cíl dané aktivity, metody a postupy, které při cestě k cíli budou používány (Palounková a kol, 2017).

Vztah učitel – asistent

Na vztahu mezi oběma aktéry se podílí to, jakým způsobem jsou rozdělené kompetence, jednotlivé úkoly a činnosti při společné práci ve třídě. Tento vztah může mít 3 podoby:

- Partnerský vztah – jedná se o vřelý, partnerský vztah, založený na důvěře, vzájemné podpoře. V tomto vztahu funguje obousměrná zpětná vazba. „Asistent se do určité míry

podílí na celém průběhu vzdělávání, vykazuje vysokou aktivitu a kreativitu, aniž by tím byla narušena autorita učitele (Palounková, Z. a kol. 2017).

- Dominantní postavení učitele – učitel si udržuje od asistenta odstup, ten je příjemcem pokynů učitele. Vztah nelze kvalifikovat jako vřelý, nicméně jsou zde patrné prvky oboustranného přijetí a respektu. Oboustranná zpětná vazba neprobíhá moc často.
- Formální vztah – jedná se o emočně chladný vztah, komunikace se vyvíjí pouze na úrovni předávání důležitých informací. Oba aktéři plní své úkoly, mají jasně vymezené kompetence. Potencionálně mohou vznikat rizikové postoje, jako je nedůvěra, napětí. Učitel vnímá asistenta jako hierarchicky podřízenou roli. V tomto prostředí nemůže být nastaveno efektivní fungování výchovy a vzdělávání jako celku.

V případě, kdy některý z aktérů vzdělávání – učitel či asistent pedagoga – nejsou spokojeni s tím, jak ve třídě společně fungují, je nejlepší cestou pro všechny se v dobrém rozejít.

Práce s rodinou

Vhodný a funkční systém je, aby při jednáních s rodiči žáka byli přítomni oba aktéři vzdělávacího procesu, učitel i asistent pedagoga. Toto nastavení pomáhá eliminovat případně nevhodné emoční nastavení ze strany rodičů k asistentovi pedagoga.

- U žáků se zdravotním postižením by spolupráce měla probíhat formou každodenní výměny informací, která se týká aktuálního stavu žáka, probraného učiva, popř. neobvyklých situací či projevů žáka. Frekvenci výměny informací lze zvolit také nižší, např. jednu konzultaci s rodiči týdně. Asistent se může angažovat také v případě dlouhodobější absence žáka, může po dohodě s rodiči donést žákovi zadání úkolů a zopakovat s ním učivo.
- U žáků s odlišnými životními podmínkami z odlišného kulturního prostředí je vhodné, aby asistent pedagoga vykonával také činnosti vedoucí k podpoře komunikace a spolupráce školy s komunitou, z níž žák pochází, a podporující žáka v jeho adaptaci na školní prostředí. V této souvislosti je třeba myslet na to, že tito rodiče často o kontakt s učiteli a pedagogickými pracovníky školy nestojí a někdy se mu i záměrně vyhýbají. Důvodem nemusí být nutně neochota a nezájem, často se tito rodiče obávají nepříjemné kritiky nebo nedorozumění či nepochopení. Pakliže žák pochází z odlišného kulturního prostředí, je na místě, aby asistent pedagoga znal specifika kultur, ze které žák pochází (Palounková, Z. a kol. 2017).

Zdroj:

PALOUNKOVÁ, Zuzana a Hana JOKLÍKOVÁ. *Asistent pedagoga v inkluzivním vzdělávání*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2017. ISBN 978-80-7494-386-7.